

สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
Operational Conditions of the Student Support System in Marginalized
Schools in Sisaket Province under the Office of Sisaket Yasothon Secondary
Education Service Area

อภิวิชญ์ ธรรมพรพิทวัส^{1*}, พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง², จิตติมาภรณ์ สีหะวงษ์³
Apiwit tummapornpittawut^{1*}, Pongsak Thongpanchang², Jittimaporn Sihawong³

^{1,2,3} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
^{1,2,3} Educational Administration, Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University

*Corresponding email: stu6430117225@sskru.ac.th

Received: 4 June 2023; Revised: 14 July 2023; Accepted: 24 July 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน เป็นผู้บริหาร จำนวน 21 คน และครูจำนวน 189 คน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.958 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมพบว่าผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และการปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษาควรมีการรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ด้านการคัดกรองนักเรียน สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องต่อนโยบายสถานศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา สถานศึกษาควรมีการช่วยเหลือดูแล

นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด และด้านการส่งต่อ นักเรียนที่ส่งต่อควรได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว

คำสำคัญ : ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, โรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the operating conditions of the student support system, 2) to compare the operating conditions of the student support system, and 3) to study the development of the student support system. In a marginalized school in Sisaket province under the Sisaket Yasothon Secondary Education Area Office, classified by position, educational background, work experience and school size, a sample of 210 students, 21 administrators and 189 teachers in educational institutions under the Sisaket Yasothon Secondary Education Area Office. The statistics used to analyze the data include frequency, percentage, average, standard deviation, t-test F-test and multiple comparison using Scheffe's method.

The research findings were as follows: 1) Operating conditions of the student support system in the marginal schools of Sisaket province, under the office of Sisaket Yasothon Secondary Education Area Office, the overall level is very high. 2. Comparison of operating conditions of the student support system the marginal schools in Sisaket province under the Sisaket Yasothon Secondary Education Area Office, was found that administrators and teachers with different positions, educational backgrounds, work experience, and performance in schools of different sizes. There is an opinion on the operating condition of the student support system in marginalized schools in Sisaket province. Affiliated with Sisaket Yasothon Secondary Education Area Office is not different. 3. Guidelines for the development of a system of support for students in marginalized schools in Sisaket Province under the office of Sisaket secondary education Area Office Yasothon In terms of knowing students individually, educational institutions should systematically collect information on students' special abilities. Student screening educational institutions should systematically analyze student data obtained from individual student data collection. In terms of student promotion and development, activities should be organized to promote and develop students in an accordance with the school policy. Prevention and problem solving schools should closely monitor At-Risk and distressed students. Transfer students should receive the accurate and fast help.

Keywords: Student Support System, Marginalized Schools in Sisaket Province

บทนำ

ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษาเทคโนโลยี การระบาดของเชื้อโรคโควิด 19 และปัญหาเสพติด ก่อให้เกิดผลกระทบ ต่อวิถีชีวิตของคนในทุกพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจที่มีภาวะเงินเฟ้อที่สูงขึ้น ยังส่งผลกระทบต่อรายได้ที่ ลดลงและการว่างงานตามมา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบกับการวางแผนการศึกษาอย่างมาก ด้วยปัญหาที่ เกิดขึ้นรอบด้านจากการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมอย่างรวดเร็วในทุกมิตินี้ เพื่อเป็นการป้องกันและ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนวัยผู้เรียน ดังนั้นครูผู้สอนซึ่งเป็นบุคลากรหลักทำ หน้าที่ด้านการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงต้องมีหน้าที่กำกับ ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ พัฒนาและส่งเสริมนักเรียน เพื่อพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรม วัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ : 2542)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรมสุขภาพจิตได้ร่วมกันจัดทำระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2542 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และเมื่อปี พ.ศ. 2546 ได้กำหนดนโยบายสำคัญในการให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่ง จัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ซึ่งเป็นระบบที่เน้นกระบวนการ วิธีการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนด้วย เครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีฝ่ายกิจการนักเรียน งานแนะแนว งานส่งเสริมสุขภาพ งานระเบียบ วินัย งานป้องกันสารเสพติด และครูประจำชั้นหรือที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการส่งเสริม ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่างๆ ภายในโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้ง ภายในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ ระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งยังช่วยสร้างคุณภาพที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 2560 : 17) และยังเป็นนวัตกรรมที่จะช่วยให้ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ใช้กลไกในการพิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง และดูแล ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ให้อยู่รอดปลอดภัยจากปัญหาต่างๆ (กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา 2550: 32)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวถึง โรงเรียนชายขอบว่าเป็นโรงเรียนที่มี พื้นที่ติดแนวชายแดนและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับ นักเรียนที่อยู่บริเวณดังกล่าว รวมทั้งขยายโอกาสทางการศึกษาโดยกลุ่มเป้าหมายคือ เด็กไทยทุกคน โดยเฉพาะเด็กที่เรียนในโรงเรียนชายขอบทั่วประเทศ ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาส ต่างๆเพื่อจะได้พัฒนาการจัดการศึกษาที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น (พลพัทธชัย งามแสง เจริญวิชัย สมพงษ์ ธรรมและพฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ :2559) โรงเรียนชายขอบมีสภาพนักเรียนที่มีความเสี่ยงและเปราะบาง มากกว่าโรงเรียนทั่วไปเนื่องจากความแตกต่างของสภาพแวดล้อมและบริบทของแต่ละพื้นที่ความแตกต่าง ทั้งทางด้านชาติพันธุ์ ภาษา เศรษฐกิจ สังคม ศาสนาและประเพณีวัฒนธรรมซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ ส่งผลต่อคุณธรรมของผู้เรียน (สายจิตรา นิสาย มัลลิกา การกลสิวิธ และนารท ศรีละโพธิ์ :2563) โรงเรียน ชายขอบในจังหวัดศรีสะเกษ ก็ยังเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ยังพบปัญหาที่ส่งผลกระทบอย่างมาก ด้วยปัจจัย ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ที่ขาดการพัฒนาทำให้หลายครอบครัวมีความยากจน ขาดแคลน ไม้มีความ มั่นคง มีความยากในการดำรงชีวิต การขาดโอกาสที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตในหลายๆด้าน และการไม่ให้ความสำคัญด้านการศึกษา สภาพสังคมดังกล่าวส่งผลให้สังคมชายขอบมีความเสี่ยงจากปัญหาสังคม อาทิ เช่น ปัญหาสุรา ยาเสพติด การคุกคามทางเพศ การใช้ความรุนแรง ดิตเกมส์อินเทอร์เน็ตและความไม่ เหมาะสมทางเพศ ซึ่งขาดการกำกับควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าวและ

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรม และปัญหาตั้งครกในวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น การปล่อยปละละเลยให้มีการแพร่ระบาดและการนำเข้ามาของยาเสพติดตามแนวชายแดน ส่งผลกับชุมชนและสถานศึกษา ในเขตชายขอบดังกล่าว นอกจากนั้นอีกปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อเด็กไทยและเด็กนักเรียนในโรงเรียนชายขอบเพิ่มมากยิ่งขึ้น คือการพนันที่เด็กสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่ต้องแก้ไขปัญหา และควรมีการนำนักเรียนกลับเข้าสู่ระบบโรงเรียนให้เร็วที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2560 : เว็บไซต์)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ได้นำนโยบายจุดเน้น สพฐ. ปีงบประมาณ 2566 สู่การปฏิบัติภายใต้แนวคิดการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพบนฐานนวัตกรรม (5P to 5Q) โดยได้เน้นย้ำ 1) ด้านความปลอดภัย ขอให้ทุกโรงเรียนได้ตรวจสอบความปลอดภัยในโรงเรียน จัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย "เป็นพื้นที่ปลอดภัยยาเสพติด" ส่วนมาตรการป้องกันโควิด-19 ขอให้สถานศึกษาได้ปฏิบัติตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข (สธ.) ตามแผนปฏิบัติการเดิมที่เราเผชิญกับโควิด-19 มาก่อนหน้านี้ 2) ด้านโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ในช่วงเปิดภาคเรียนนี้ เด็กๆกลุ่มหนึ่งอาจจะหลุดออกนอกระบบหรือมีความเสี่ยงที่จะหลุดออกนอกระบบ สำนักงานเขตพื้นที่ขอให้ทุกโรงเรียนได้ติดตาม และนำระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนมาใช้ อาทิ การเยี่ยมบ้านนักเรียน คัดกรองสุขภาพทางจิต จำแนกเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และขอให้ทุกโรงเรียนดำเนินการเยี่ยมบ้าน และเน้นย้ำให้ผู้บริหารและคุณครูได้ดูแลลูกๆของเราก็คือการกลั่นแกล้งในโรงเรียนซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาสำคัญ จากผลการสำรวจในปี 2563 พบว่า เด็กไทยมีพฤติกรรมการกลั่นแกล้ง เป็นอันดับที่ 2 ของโลกรองจากญี่ปุ่น ซึ่งอาจส่งผลให้นักเรียนมีปัญหาอื่น ๆ ตามมา โดยเฉพาะภาวะซึมเศร้า (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร, 2566)

จากเหตุผลและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้ทราบถึงสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเพื่อเป็นแนวทางที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะได้นำผลของงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยจำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และการปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ในเขตพื้นที่สามอำเภอชายขอบของจังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอยะหา และอำเภอภูสิงห์ รวมประชากรทั้งสิ้น 447 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 21 คน และครูจำนวน 426 คน

1.2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแทนของประชากร ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 210 คน โดยกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่และใหญ่พิเศษ เป็นหน่วยตัวอย่างทั้งหมด ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 21 คน และครู จำนวน 189 คน โดยเลือกแบบสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยสุ่มและกำหนดจำนวนตามสัดส่วนบุคลากรในแต่ละขนาดของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มาวิเคราะห์รวมกัน ซึ่งมีรายละเอียดของจำนวนประชากรตัวอย่างดังนี้ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวน 2 แห่ง มีผู้บริหาร 4 คน ครู 60 คน ได้ตัวอย่างจำนวนผู้บริหาร 4 คน ครู 27 คน 2) โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวน 5 แห่ง มีผู้บริหาร 12 คน ครู 194 คน ได้ตัวอย่างจำนวนผู้บริหาร 12 คน ครู 86 คน 3) โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีจำนวน 1 แห่ง มีผู้บริหาร 5 คน ครู 172 คน ได้ตัวอย่างจำนวนผู้บริหาร 5 คน ครู 76 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) ตำแหน่ง จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู 2) วุฒิ การศึกษา จำแนกเป็น ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี 3) ประสบการณ์การทำงาน จำแนกเป็น น้อยกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี และ มากกว่า 10 ปี 4) ขนาดของโรงเรียน จำแนกเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ตามที่นโยบาย สพฐ. กำหนดให้มีงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (คู่มือการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2559) 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา และด้านการส่งต่อ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่องสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective of Congruence: IOC) พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80- 1.00 ขึ้นไป แล้วผู้วิจัยได้ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 30 คน พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.958 ซึ่งแบบสอบถามงานวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบ จังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 37 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็น มาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's Scale) โดยมีค่าความหมายคะแนนดังต่อไปนี้ (นุรมาน พิทักษ์สุขสันต์, 2564: 40)

ระดับ 5 หมายถึง สภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง สภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง สภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง สภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง สภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

และมีเกณฑ์การแปลผลดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 103)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง สภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง สภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง สภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง สภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง สภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัด ศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 5 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ถึงโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เพื่อส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 ชุด พร้อมทั้งขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามคืนภายใน 15 วัน เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำข้อมูลจากแบบสอบถามไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความเชื่อมั่น ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบเอฟ โดยมีเกณฑ์การแปลผลดังต่อไปนี้ (อ้างอิงเกณฑ์)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบ จังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 90.00 ที่เหลือเป็นผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ด้านวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี

คิดเป็นร้อยละ 45.24 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.76 ด้านประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.30 ประสบการณ์ระหว่าง 5 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.00 ประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 46.70 และด้านขนาดของโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 – 499 คน คิดเป็นร้อยละ 14.76 โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 – 1,499 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 และโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คน ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 38.57

ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบ จังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบ จังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวม

สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.40	0.13	มาก
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.40	0.11	มาก
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	4.38	0.17	มาก
4. ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา	4.43	0.05	มาก
5. ด้านการส่งต่อ	4.19	0.17	มาก
เฉลี่ย	4.36	0.05	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.36$, S.D. = 0.05) ด้านที่มีระดับการปฏิบัติ ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา ($\bar{x}=4.43$, S.D.= 0.05) ด้านรองลงมามีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน มาเป็นอันดับ 2 ($\bar{x}=4.40$, S.D.= 0.13) ($\bar{x}=4.40$, S.D.= 0.11) ตามลำดับ ส่วนระดับการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือด้านการส่งต่อ ($\bar{x}=4.19$, S.D.= 0.17)

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตาม ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตาม ตำแหน่ง

รายการ	ผู้บริหาร		ครู		t	P-Value
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.33	0.44	4.40	0.39	-0.689	0.497
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.36	0.53	4.40	0.48	-0.309	0.760
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	4.55	0.36	4.36	0.44	2.274*	0.031
4. ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา	4.42	0.50	4.43	0.45	-0.072	0.943
5. ด้านการส่งต่อ	4.43	0.45	4.16	0.44	2.624*	0.015
เฉลี่ย	4.42	0.40	4.35	0.35	0.767	0.451

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตาม ตำแหน่งโดยภาพรวมพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน แต่พิจารณารายด้านพบว่าด้านการส่งเสริมและพัฒนาและด้านการส่งต่อ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามวุฒิการศึกษา

รายการ	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	P-Value
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.41	0.43	4.39	0.37	0.407	0.684
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.37	0.52	4.41	0.46	-0.591	0.555
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	4.35	0.44	4.40	0.44	-0.819	0.414
4. ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา	4.47	0.44	4.38	0.47	-1.407	0.161
5. ด้านการส่งต่อ	4.19	0.45	4.18	0.45	-0.120	0.905
เฉลี่ย	4.36	0.36	4.35	0.35	0.907	0.907

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ระดับการศึกษาปริญญาตรี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการป้องกันและแก้ปัญหา รองลงมาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และน้อยที่สุดคือด้านการส่งต่อ ผลการวิเคราะห์ที่ระดับสูงกว่าปริญญาตรีด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมาด้านการส่งเสริมและพัฒนา น้อยที่สุดคือด้านการส่งต่อ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-Value
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.053 32.937 33.990	2 207 209	0.527 0.159	3.310*	0.038
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.928 49.937 50.865	2 207 209	0.464 0.241	1.923	0.149
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.443 40.169 40.612	2 207 209	0.222 0.194	1.142	0.321
4. ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.061 44.531 44.592	2 207 209	0.030 0.215	0.141	0.869
5. ด้านการส่งต่อ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.313 42.944 43.257	2 207 209	0.157 0.207	0.755	0.471
เฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.309 26.093 26.402	2 207 209	0.155 0.126	1.226	0.296

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่าการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน เมื่อพบความแตกต่างผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Shceff's Method) ผลการวิจัยพบว่าที่มีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-Value
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.176 33.814 33.990	2 207 209	0.088 0.163	0.539	0.584
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.849 50.016 50.865	2 207 209	0.425 0.242	1.758	0.175
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.579 40.033 40.612	2 207 209	0.290 0.193	1.497	0.226
4. ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.072 43.520 44.592	2 207 209	0.536 0.210	2.550	0.081
5. ด้านการส่งต่อ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.148 43.109 43.257	2 207 209	0.074 0.208	0.356	0.701
เฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.066 26.336 26.402	2 207 209	0.033 0.127	0.261	0.771

จากตารางที่ 5 พบว่าการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน มี 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษาควรมีการรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเสริมในการเก็บข้อมูล ครูออกเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคน 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ ควรมีการประสานงานกับบุคลากรหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันพิจารณาผลการคัดกรองนักเรียน และหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีการจัดกิจกรรมแข่งขันในด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนและส่งเสริมสู่ภายนอกให้สอดคล้องต่อนโยบายสถานศึกษา 4) ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา สถานศึกษาควรมีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด ทั้งประสานความร่วมมือกับครูบุคคลและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ทั้งภายในและภายนอกในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ5) ด้านการส่งต่อ นักเรียนที่ส่งต่อควรได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว มีแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนตามลำดับขั้นจากลำดับขั้นต้นสู่ลำดับขั้นสูงมีการบันทึกข้อ ตกลงระหว่างโรงเรียนกับผู้ที่เกี่ยวข้องไว้เป็นหลักฐาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ ครั้งนี้มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสอน 5 ด้าน 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันและแก้ปัญหา 5) การส่งต่อ มีสภาพการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านการป้องกันและแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นูรมาน พิทักษ์สุสันต์ (2564: 58) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา ซึ่งเป็นไปตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกลไกในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งในทางส่งเสริมพัฒนาการ ป้องกันแก้ไขและให้ความช่วยเหลืออย่างสอดคล้อง ประสาน เชื่อมโยง ผสมกลมกลืนไปกับการจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย (การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ 2559: 6) สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชพล เทียงดี (2563: 41) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่าการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านการป้องกันและแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราวุฒิ เหล่าจินดา (2559: 125) ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาย่อยในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามนโยบายการปฏิบัติด้านการป้องกันของ สพฐ. ครูควรให้ความสนใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสนใจใส่ใจอย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียน จนกลายเป็นปัญหาของสังคม (การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ: 2559)

1.2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งต่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรดา มลิลลา (2564: 31-41) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำคือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าบางกรณีที่มีปัญหา มีความยากต่อการช่วยเหลือ ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้นหรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข

สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัตสร สุริยะ (2562: 74) ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งต่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มธุรดา ดวงจันทร์ (2553: 96) ศึกษาเรื่อง สภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดไทยवास สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า มีการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งต่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งต่อนักเรียน ซึ่งอาจมีกรณีที่ปัญหาที่มีความยากต่อการ ช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วแต่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น

2. การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบ จังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง

วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ดังนี้

2.1 ผู้ที่มีตำแหน่ง ที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรี สะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน แต่พิจารณารายด้าน พบว่าด้านการส่งเสริมและ พัฒนา และด้านการส่งต่อ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งทั้งนี้เป็นเพราะ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแล การ เอาใจใส่จากครูผู้รับผิดชอบระบบงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน/ครูประจำชั้นอย่างทั่วถึง พร้อมทั้งได้นำ เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการดำเนินงานเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมากยิ่งขึ้น และมีการส่งเสริมการมี ส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบงานระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ต่างได้รับการพัฒนาตนเองให้เกิดความรู้ความ เข้าใจในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัย ของ เอกชัย ภูมา (2561: 3154) พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ ข้าราชการครูโรงเรียนสตรีระนอง จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลา ขุนชำนาญ (2564: 1319) พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา จำแนก ตามตำแหน่ง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรดา มลิล (2564: 36) พบว่า การ เปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่าง กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมภฎา พันธ์นอก (2558: 53) พบว่าการเปรียบเทียบสภาพปัญหาและ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรี สะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมพบว่าผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิ การศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ทุกด้านไม่มีความแตกต่าง ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการเกิด

จากกระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ร่วมกันเข้าไปแก้ไขปัญหาของผู้เรียนเพื่อให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 17-25) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จจึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางในการดำเนินงาน ได้แก่ การบริหารจัดการให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุสมา ปานาบาภา (2562: 118) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาส พบว่า 1) ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาส โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน พบว่าไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญเนตร มูลทองจาด (2564: 70-75) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนวัดอุดมรังสี พบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งและประสบการณ์ พบว่าไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตาภา มาประดิษฐ์ (2556: 99-102) ได้ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า 1) สภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมพบว่าผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ได้ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้จัดการให้มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราวุฒิ เหล่าจินดา (2559: 125) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 32 พบว่า 1) สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรดา มลิล (2564: 31-41) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ

เขต 1 ตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครู ต่อสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นูรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564: 58) ศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาใน อำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาใน อำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน

2.4 ผู้ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โยธธร โดยภาพรวมพบว่าผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในทุกด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โยธธร มีการปฏิบัติงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปในทิศทางเดียวกัน ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความเข้มแข็ง ดำเนินการพัฒนายอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพัฒน์ รักดีโพธิ์ (2558: 195) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปกาวรรณ แก้วโพธิ์ (2559: 73-90) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันพบว่าโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศร แยมคุณเขาว์ (2559: 4) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัสสร สุริยะ (2562: 76) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่

ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมาคือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งต่อ 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวมมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเลือกแต่ละด้านที่มีข้อเสนอแนะสูงสุด ดังนี้

3.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ด้วยพื้นที่โรงเรียนชายขอบมีความเสี่ยงค่อนข้างสูง ควรให้มีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการเยี่ยมบ้านนักเรียนครบทุกคน เพื่อให้เห็นสภาพที่แท้จริง เช่นนักเรียนที่อาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย ส่วนพ่อและแม่ ต้องไปทำงานต่างจังหวัด จะเป็นเด็กที่มีแนวโน้มขาดความอบอุ่น ครูต้องดูแลเด็กกลุ่มนี้อย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิรัตน์ หัตถกิจ (2552: 77) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการปฏิบัติและวิธีการหรือกิจกรรมที่ถือว่าประสบผลในด้านการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการพิจารณาและรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลคือการเยี่ยมบ้านนักเรียน การได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองเป็นกิจกรรมทำให้ได้รับข้อมูลของนักเรียนอย่างชัดเจน

3.2 การคัดกรองนักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาด้านการคัดกรองนักเรียน เนื่องจากโรงเรียนพื้นที่ชายขอบมีการคมนาคม การเดินทางที่ลำบาก ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินการคัดกรองนักเรียน และจัดการไฟล์ต่างๆ เพื่อรวบรวมไว้ในรูปแบบออนไลน์สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิพนธ์ วิลุน (2563: 38) พบว่า ข้อเสนอแนะด้านการคัดกรองนักเรียน คือ สถานศึกษาควรมีการศึกษาและ รวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย และครูทุกคนสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล

3.3 การส่งเสริมและพัฒนา ด้วยโรงเรียนชายขอบส่วนใหญ่ มีความเจริญด้านเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารยังน้อย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะแนวทางการ ควรจัดอบรมให้ความรู้โดยเชิญวิทยากรจากภายนอก มีการอบรมร่วมกันของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัตสร สุริยะ (2562: 78) พบว่า ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษามีการวางแผนงานที่ดีมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นและเสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิต เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมประชุมผู้ปกครอง มีกระบวนการการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน ให้ความร่วมมือกันระหว่างครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาและมีการรายงานและประเมินผลด้านการส่งเสริมและพัฒนา เพื่อนำไปสู่การพัฒนานักเรียน

3.4 การป้องกันและแก้ปัญหา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาด้านการป้องกันและแก้ปัญหาคือ โรงเรียนชายขอบมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมวิถีชีวิตความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรมีการนำข้อมูลที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการคัดกรองนักเรียน เป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหา โดยจัดอบรมรูปแบบบูรณาการในสถานการณ์ปัจจุบันอย่าง

เหมาะสมสอดคล้อง กับงานวิจัยของ สุภาวดี ลามเจริญ และกิตติศักดิ์ อังคะนาวัน (2562: 30-31) พบว่า ข้อเสนอแนะด้านการป้องกันและแก้ปัญหา โรงเรียนควรมีการสนับสนุนให้ผู้ปกครองร่วมกิจกรรมของ โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนและครอบครัวนักเรียน

3.5 การส่งต่อ โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ด้านการส่งต่อ คือ ด้วยบริบทโรงเรียนชายขอบมีความหลากหลายและรุนแรงของปัญหาที่มีเพิ่มมากขึ้น ควรมีช่องทางติดต่อสื่อสารแบบออนไลน์ระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง สอดคล้อง กับงานวิจัยของ อุไรรัตน์ พลพันธ์ (2558: 93-94) พบว่า ข้อเสนอแนะด้านการส่งต่อ ที่ต้องช่วยเหลือไปยัง บุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารควรใช้ยุทธวิธีการทำงานร่วมกันเป็นทีมของบุคลากรภายในและ ภายนอกโรงเรียน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลักดันและบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อให้ เกิดความร่วมมือร่วมใจตลอดจนการแสวงหาแนวทางในการสร้างเครือข่าย ผู้ปกครองและชุมชน

จากข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนชายขอบ จังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โยโสธร พบว่าไม่แตกต่างกับ สถานศึกษาอื่น ๆ ที่อยู่นอกเขตโรงเรียนชายขอบจังหวัดศรีสะเกษ เนื่องจากทุกสถานศึกษาต่างมุ่งเน้น พัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง โดยการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำเป็นต้องอาศัย ความร่วมมือจากครูทุกคนโดยต้องมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีหลักฐานการปฏิบัติงานที่มีเทคนิค วิธีการหรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ที่ต้องใช้ ความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม อันจะสร้างสังคมที่ดี น่าอยู่ปลอดภัยเยาวชนของชาติให้เป็นคนดีของสังคมที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สถานศึกษาควรกำหนดโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนให้เป็นกิจกรรมหลัก ที่ครูต้อง ดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่องเพื่อให้ทราบสภาพปัญหาและข้อมูล รวมทั้งได้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และในการออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกครั้งควรจัดให้ผู้บริหารและครูออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียนพร้อมกัน เพื่อให้ทราบมุมมองของปัญหาหลาย ๆ ด้าน

1.2 สถานศึกษาควรจัดตั้งเครือข่ายโดยประสานคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ทุกระดับชั้น เพื่อจัดการประชุมผู้ปกครองสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน วิธีการวัดผล ประเมินผลระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน และแนวทางการประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นกันระหว่างผู้ปกครองด้วยกัน และกับครูทุกคนในเรื่องการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3 สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลายให้ ตรงกับปัญหาและความต้องการของนักเรียน

1.4 สถานศึกษาควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

1.5 ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบในเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และควรจัดกลุ่มงานรับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยตรงทั้งระดับสถานศึกษาและ ระดับเหนือสถานศึกษาขึ้นไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษาในสังกัดที่แตกต่างสังกัด

2.2 ควรศึกษาการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง ชุมชน และบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการส่งต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้นักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรดา มลิลลา. (2564). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 8(2), 30 – 42.
- กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2547). สารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. โรงพิมพ์ชวนพิมพ์
- ขวัญเนตร มูลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิตาภา มาประดิษฐ์. (2556). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- นิพนธ์ วิสุน. (2563, 23 มีนาคม). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6, การประชุมวิชาการระดับชาติวิทยาลัย นครราชสีมา ครั้งที่ 7 ประจำปี 2563 [Symposium]. วิทยาลัยนครราชสีมา.
- นุรมาน พิทักษ์สุขสันต์.(2564). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.
- ปภาวรรณ แก้วโพธิ์. (2559). ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พรพัฒน์ ภักดีโพธิ์ (2558). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- พลพัทธชัย งามแสง เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรมและพฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์. (2559).การพัฒนากลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนชายขอบ จังหวัดศรีสะเกษ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- มธุรดา ดวงจันทร์. (2553). สภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดไทยवास สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุสมา ปานาบาภา. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาส [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- รัชพล เทียงดี. (2563). การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วรารุณี เหล่าจินดา. (2559). สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ศิวา ขุนชำนาญ. (2564, 23 มิถุนายน). การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1, การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12 [Symposium]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สายจิตรา นิสาย มัลลิกา การกลิวิธิ และนรท ศรีละโพธิ์. (2563). คุณธรรมจำเป็นสำหรับโรงเรียนชายขอบทางภาคเหนือ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุทธิรัตน์ หัตถกิจ. (2552). ปัญหาและแนวทางการแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาวดี ลากเจริญ และกิตติศักดิ์ อังคะนาวัน. (2562). รูปแบบการบริหารงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ปกครองในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ โรงเรียนพนัสพิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มมร” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 7(1), 15-32.
- สุภัทสร สุริยะ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสยาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. (2566).
<https://web.facebook.com/spmSiSaKetYasothon.pr>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559) คู่มือการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560) ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน
https://web.facebook.com/obec.spcc/?locale=th_TH&_rdc=1&_rdr
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542
https://www.bic.moe.go.th/images/stories/5Porobor._2542pdf.pdf
- อดิสร แย่งคุณเขาว์. (2559). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 11 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุไรรัตน์ พลจันทร์. (2558). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 9(2), 188-191.
- อัษฎายุท โพธิ์นอก. (2558). สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เอกชัย ภูผา. (2561, 20 มีนาคม). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสตรีระนอง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14. เอกสารการประชุมวิชาการเสนอ
ผลงานวิจัย ระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8 [Symposium]. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determination sample size for research activities.
Education and Psychology Measurement, 30(3), 607-610.